
Bouwtafel Waterzuinige Wijken Gelderland

Gezamenlijk activiteitenprogramma

Inhoud

Aanleiding Bouwtafel.....	2
Why – beoogde impact.....	3
How – ambitieniveaus en kernelementen.....	3
What – scope en activiteiten.....	4
Fase 1: Denken.....	4
Fase 2: Doen.....	5
Fase 3: Vertellen.....	7
Fasering.....	7
Afsluitend.....	8

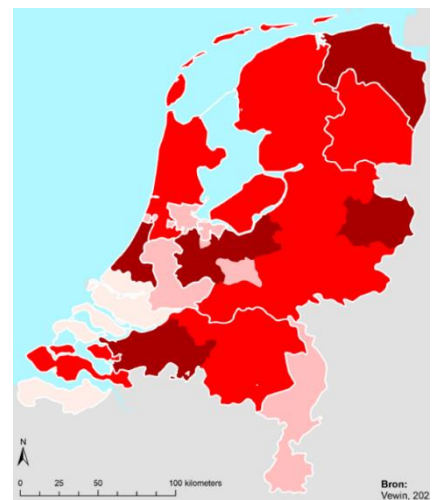

Aanleiding Bouwtafel

Sinds 2015 is er sprake van een gestaag stijgende drinkwatervraag in Nederland met een aantal uitschieterende piekjaren. Drinkwatertekorten ontstaan door klimaatverandering, een stijgende drinkwatervraag (langere droge periodes, woningbouwopgave en economische groei) en toenemend individueel gebruik. Zonder uitbreiding van drinkwaterbronnen en zonder drinkwaterbesparing worden enkele bestaande vergunningen nu al overschreden. Er is dringend actie nodig om vraag en aanbod naar drinkwater in balans te brengen.

Op landelijk niveau wordt er gewerkt aan een [aanpak voor drinkwaterbesparing](#), met als hoofddoel het terugbrengen van het gemiddelde drinkwatergebruik naar 100 liter per persoon per dag (lpppd) in 2035 en 20% besparing bij bedrijven door bewust en zuinig drinkwatergebruik.

Het initiatief van de Bouwtafel is een bijdrage vanuit de regio aan het Nationaal Plan van Aanpak; waterbesparing vraagt om groot denken én praktisch doen. Het meest krachtige argument om het bouwen van waterzuinige woningen tot de nieuwe standaard te verheffen, is door te laten zien dat het kan.

Zekerstellen van de drinkwatervoorziening
Als actie nú uitblijft, wanneer ontstaan dan problemen met het zekerstellen van de drinkwatervoorziening?

- Per direct
- Voor 2030
- Na 2030
- Nu geen actie nodig

Why – beoogde impact

De doelstelling van de Bouwtafel Waterzuinige wijken is om slimmer om te gaan met water, zodat we nu, en in de toekomst, voldoende en schoon grond- en drinkwater beschikbaar hebben voor mens en natuur. We ontwikkelen een schaalbare aanpak waarmee we laten zien hoe waterzuinig bouwen in heel Nederland toegepast kan worden. Deze aanpak draagt eraan bij dat waterzuinig bouwen zo snel mogelijk de nieuwe bouwstandaard wordt.

Daarom maken we een gezamenlijk activiteitenprogramma dat:

1. Inzichtelijk maakt hoe we op zo'n manier kunnen (ver)bouwen dat bewoners van de woningen minder water verbruiken;
2. 'Bewijslast' creëert dat het kan, op grote schaal;
3. Rekening houdt met het hele watersysteem (beschikbaarheid van grond- en oppervlaktewater voor alle functies) en geen nieuwe negatieve effecten veroorzaakt;
4. Waarbij we beseffen dat onze oplossingen niet tot extra bouwvertraging mogen leiden en doorgevoerd kunnen worden met acceptabele kostenstijgingen;
5. Daarom ook inzichtelijk maakt wat de kosten zijn en hoe dat bekostigd kan worden;
6. Zorgt voor oplossingen die op draagvlak kunnen rekenen, ook landelijk;
7. Rekening houdt met de eindgebruikers en voorkomt dat er onacceptabele gezondheidsrisico's ontstaan.

How – ambitieniveaus en kernelementen

Ambities

We hebben met elkaar vier ambities gedefinieerd:

1. We identificeren gezamenlijk de kennis tot nu toe en doen op basis daarvan uitspraken over hoe het zou moeten. We focussen op het verbruik van water in relatie tot de waterketen (drink- en afvalwater) en het watersysteem (grond- en oppervlaktewater);
2. We brengen onze aanpak in de praktijk binnen de bestaande wettelijke mogelijkheden. We volgen daarbij het principe van Water en Bodem Sturend: van 129 liter per persoon per dag (lpppd) naar 100 lpppd. Hierbij kijken we niet puur naar de hoeveelheid water die binnen een woning gebruikt wordt, maar naar het af te voeren water (verbruik). In het gebouw kan water namelijk meermaals worden (her)gebruikt.
3. We gaan, daar waar de ambities hoger liggen in projecten, ook voor maximaal experimenteren en besparen, dus naar 50 lpppd of minder. Waar nodig en gewenst vragen we experimenteerruimte van het Rijk in wet- en regelgeving;
4. Onze resultaten zijn een springplank voor andere regio's en de landelijke overheid om waterzuinig bouwen toe te passen.

Kernelementen

Kernelementen van het activiteitenprogramma zijn:

1. Technologische oplossingen op gebouw- én gebiedsniveau voor een gezonde waterbalans
2. Analyse van bestaande kennis en onderzoek over effecten en omgaan met (gezondheids)risico's van deze oplossingen, evenals de criteria voor wanneer het wél 'goed genoeg' is
3. Demoprojecten op schaalbare grootte in nieuwbouw én bestaande bouw
4. Verschillende soorten waterbesparing of –(her)gebruik: drinkwater, hemelwater, grijswater en zwart water, waarbij elk soort water specifieke eigenschappen en dus voor- en nadelen bij besparing en (her)gebruik heeft.
5. In de praktijk brengen van oplossingen als bewijsmateriaal voor het aanpassen van wet- en regelgeving
6. Ketenaanpak met 'financial engineering': gezamenlijk tot innovatieve financieringsmethoden komen

What – scope en activiteiten

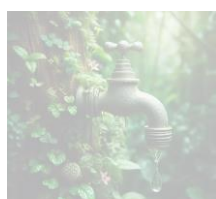
Het activiteitenprogramma van de Bouwtafel bestaat uit drie onderdelen:

1. Denken
2. Doen
  - a. Propositie bouwen
  - b. Propositie uitvoeren
3. Vertellen

Fase 1: Denken

In deze fase willen we de bouwstenen verzamelen die we nodig hebben om samen met gemeenten en andere stakeholders aan de slag te gaan met concrete projecten in nieuwbouw en bestaande bouw. Activiteiten die we in deze fase zullen uitvoeren, zijn:

- We halen op wat we al in de praktijk kunnen brengen in nieuwbouw en bestaande bouw, als het gaat om technologische oplossingen voor waterbesparing. De uitkomsten hiervan presenteren we via een online webinar. Dit webinar zorgt er zo voor dat alle partners in de Bouwtafel over dezelfde kennis beschikken als het gaat om mogelijke oplossingen.
- We inventariseren wat we nog moeten uitzoeken om dat ook daadwerkelijk te kunnen gaan doen. We hebben daarbij oog voor inhoud en randvoorwaarden,

bijvoorbeeld op het vlak van de volksgezondheid. We doen aan fact finding in Vlaanderen: welke maatregelen zijn daar genomen om risico's te beheersen, hoe pakt dat uit in de praktijk en wat kunnen we daarvan leren? En wat zijn de criteria voor wanneer het 'goed genoeg' is?

- We verkennen waar gemeenten en andere projecteigenaren behoefte aan hebben, en in welke projecten we aan de slag kunnen met het demonstreren van waterbesparende maatregelen. Op dit moment lopen er al gesprekken met een aantal geïnteresseerde partijen, en de Bouwtafel zal doorlopend geüpdatet worden over de voortgang van deze gesprekken.

Fase 2: Doen

2.a. Propositie bouwen

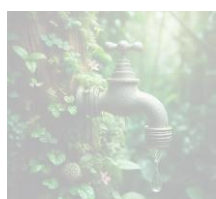
In deel a van de tweede fase gaan we ons denkwerk concretiseren naar schaalbare demo-projecten, zowel in nieuwbouwprojecten als in bestaande bouw. Daarbij voorzien we de volgende activiteiten per project, zowel rondom inhoud als randvoorwaarden:

Inhoudelijk	Randvoorwaardelijk
<ul style="list-style-type: none"> • Aan de hand van de wensen en ambities van de gemeenten en andere projecteigenaren formuleren we welke maatregelen we in welk project zouden willen toepassen; 	<ul style="list-style-type: none"> • We verkennen wat er nog geregeld moet worden op lokaal/regionaal niveau om de maatregelen mogelijk te maken;
<ul style="list-style-type: none"> • We inventariseren de benodigde/gewenste programmering van de mogelijke locaties; 	<ul style="list-style-type: none"> • We stemmen af binnen welk tijdspad(en) dit gerealiseerd kan worden;
<ul style="list-style-type: none"> • We inventariseren mogelijke gezondheidsrisico's van maatregelen en organiseren de benodigde beheersmaatregelen in de projecten; 	<ul style="list-style-type: none"> • We gaan na welke additionele investeringen ervoor nodig zijn om de maatregelen te nemen;
<ul style="list-style-type: none"> • We houden rekening met de wensen en vereisten vanuit de doelstelling van de Bouwtafel; 	<ul style="list-style-type: none"> • We analyseren hoe we deze investeringen (gezamenlijk of individueel) gaan bekostigen via financial engineering*;
<ul style="list-style-type: none"> • We houden rekening met de milieu-impact van te nemen maatregelen. 	<ul style="list-style-type: none"> • We leggen vast binnen welke juridische kaders we tot uitvoer kunnen komen.

*onder financial engineering verstaan we: gezamenlijk met de hele keten tot (innovatieve) financieringsmethoden komen. We richten hiervoor een werkgroep op met financiële experts.

Tot slot werken we toe naar het maken van keuzes:

- We wegen gedurende dit proces alle inhoudelijke en randvoorwaardelijke aspecten met behulp van een afwegingskader;

- Aan de hand van het afwegingskader en samen met de projecteigenaren maken we definitieve keuzes per project en formuleren hier een propositie op. Hier organiseren we een go – no go moment op met alle bestuurders/directeurs.

2.b. Propositie uitvoeren

In de uitvoeringsfase van de Bouwtafel nemen investeringen van de betrokken partners in tijd, maar ook in geld toe. Daarom zal tijdens het BO ook aandacht worden besteed aan de financiering van de uitvoering.

Als de benodigde keuzes zijn gemaakt voor een demoproject, kunnen we daadwerkelijk aan de slag. Deze fase, die wellicht voor verschillende projecten op een verschillend moment zal beginnen, zal ook de meeste tijd in beslag nemen.

- We brengen de maatregelen op gebieds- en gebouwniveau in de praktijk;
- Dat doen we in de bestaande gebouwde omgeving en in nieuwbouwsituaties;
- Met in elk geval twee ‘pakketten’ in lijn met onze ambities:
  - ‘100 liter’
  - ‘50 liter’

Verdere invulling van deze stappen zal plaatsvinden aan de hand van vorderingen en ontdekkingen in fase 1 en 2a.

Fase 3: Vertellen

Het doel van de fase Vertellen is om de 'bewijslast' van het waterzuinig bouwen te verzamelen en de resultaten uit te dragen naar de juiste doelgroepen. Daarvoor formuleren we kernboodschap(en) voor elke doelgroep, en identificeren we de juiste momenten om deze boodschappen te vertellen.

Elke stap die we zetten, is communiceerbaar en draagt bij aan het doel 'vertellen'. Vertellen doen we dus continue, en niet pas aan het einde van de Bouwtafel. Relevante 'deelproducten' waar we gaandeweg over kunnen communiceren, zijn:

1. Technische oplossingen via o.a. een online webinar
2. Randvoorwaarden voor projecten en behoeftes van gemeenten en andere projecteigenaren
3. De propositie(s) die we bouwen
4. De methode die we daarvoor hanteren
5. Wat gemeentes zonder eigen grondpositie kunnen doen rondom waterzuinig bouwen

Fasering

Voor het gezamenlijke activiteitenprogramma voorzien we de volgende fasering voor 2024:

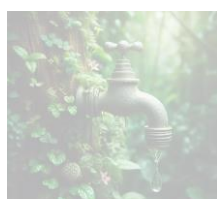
Onderdeel	Acties	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	2025 en verder
Totstandkoming gezamenlijk activiteitenprogramma	1e concept activiteitenprogramma													
	2e concept activiteitenprogramma													
	Bestuurlijk Overleg			14-mrt Go / no-go										
Denken	Technologische oplossingen - webinar		7-feb											
	Inventarisatie openstaande vragen													
	Inventarisatie mogelijke projecten nb/bb													
Doen	<i>Proposities bouwen</i>													
	Inhoudelijk													
	Randvoorwaardelijk													
	Afwegingskader en keuzes									Go / no-go				
	<i>Proposities uitvoeren</i>													
Projecten '100 liter'	Projecten '100 liter'													
	Projecten '50 liter'											BO - No way out		
Vertellen	Communicatie relevante deelproducten													
Projectmanagement														

Afsluitend

Steeds meer belanghebbenden zijn zich bewust van de uitdagingen die er zijn van voldoende water voor alle functies en het tekort aan drinkwater om aan alle vraag vanuit nieuwe woningen en nieuwe economische bedrijvigheid te kunnen voldoen. En steeds meer belanghebbenden willen hun gedrag hierop aanpassen, willen zuinig zijn met het water dat beschikbaar is. Dat zijn niet alleen de drinkwaterbedrijven en/of overheden, maar ook bouwers, ontwikkelaars, installateurs en vele anderen, zoals de bewoners van bestaande en nieuwe woningen. Deze intrinsieke motivatie willen we graag faciliteren.

Eén ding weten we zeker: niemand kan het alleen. De initiatiefnemers en partners binnen deze groep zijn klaar om de eerste stappen te maken. Uiteraard is het vanzelfsprekend dat het een lerend proces is en dat in de uitvoeringsfase nog vraagstukken of knelpunten aan de oppervlakte kunnen komen. Echter hebben we in andere landen al gezien dat het mogelijk is veel te besparen, dus het is tijd om in Nederland ook te pionieren. Het initiatief is er, en een coalitie van meerdere sectoren die het door wil voeren ook, dus laten we van start gaan en het Rijk laten zien dat én hoe het kan. De deur van de Bouwtafel staat altijd open voor partijen die niet alleen kennis willen komen halen, maar ook mee willen doen in het programma.

&flux

Het Industriegebouw
Goudsesingel 98 – Unit 02.01
3011 KD Rotterdam
nflux.nl